

FELSŐ TAGOZAT

FOGLALKOZÁSTERV

az 1956-os forradalom
és szabadságharc 70. évfordulójára

Markovics Antal története

TARTALOMJEGYZÉK

1. Szemelvényfeldolgozás	3
2. Csoportmunka – négy szerep	6
3. Hat tárgy egy hátizsákban	10

Jelmagyarázat

◆ választható feladat

1. SZEMELVÉNYFELDOLGOZÁS

Olvasd el az alábbi összefoglaló szövegeket és visszaemlékezés-részleteket, majd válaszold meg a kérdéseket!

A visszaemlékezések Markovics Antal 2025-ben adott interjújából származnak.

Forrás: Sashegyi Zsófia: „Ember lettél, kisöreg!...”. In: Válasz Online, 2025. február 25.

<https://www.valaszonline.hu/2025/02/25/kommunizmus-magyarorszag-1956-mecseki-lathatatlanok-markovics-antal-riport/>

A) szemelvény – Egy tízéves 1956-ban

Markovics Antal 1956-ban tízéves volt, és Szederkényben (Baranya megye) élt. A forradalom híre eljutott a faluba is, de a családja mindennapjait eleinte inkább az áram- és az áruhiány, valamint a bizonytalanság változtatta meg. Novemberben egy éjjel fegyveres mecseki szabadságharcosok érkeztek a házukhoz. Antal apja ismerte a környéket és a déli határ felé vezető utakat.

[szerkesztett összefoglaló]

Antal erre így emlékezett vissza:

„Kimentünk, ott állt egy rakás ember fegyverekkel, esőkabátokban, feltűrt zoknikban, bakancsokban. Előretolakodott a csoportosulásból egy ismerős arc. Az unokabátyám volt az. Közölte, hogy ő hozta ide a Mecsekről a fiúkat, akiknek már nincs más választásuk, el kell hagyniuk az országot. Mivel tudta, hogy apám határvadász, így jól ismeri a környéket, megkérte, hogy vezesse át őket a zöldhatáron Jugoszláviába.”

[részlet a Válasz Online-interjúból]

- a) Jellemezd Antal családjának az életvitelét a forradalom időszakában! Melyek voltak a fő eltérések a korábbi időszakhoz képest?

- b) A forrás alapján miért volt fontos az apa helyismerete? Írj egy tényt a szemelvényből, majd egy következtetést!

B) szemelvény – Az előőrs

Apa és fia a csoporttal indult el. A lakott területeken Antal időnként előrement, mert egy tízéves gyerek kevésbé keltett feltűnést. Azt figyelte, lát-e szovjet katonákat vagy államvédelmi embereket. Két éjszakán át haladtak, lehetőleg erdős és kevésbé feltűnő útvonalakon.
[szerkesztett összefoglaló]

Antal erre így emlékezett vissza:

„Lakott területen én mentem előre, hogy körülnézzek, nincsenek-e szovjetek vagy ávósok a közelben. Persze csak amennyire az én kis eszemről telt: ha elrejtőznek valahol, biztos nem veszem őket észre.”
[részlet a Válasz Online-interjúból]

Sashegyi Zsófia (riporter) leírása a bejárt útvonalról:

„Az idősebb Markovics józan paraszti ésszel gondolkodott: tudta, hogy el kell kerülniük a kutyákat, hiszen azok riadóztatnak, ezért a települések között, az erdőben vezette a csapatot. Nyomján felkaptattak a pincesorra, Borjád és Sziebertpuszta között beletocsogtak a Karasica ingoványába, úgyhogy onnantól mindig csak a dombokon mentek tovább. Elhaladtak Márok és Magyarbóly mellett, hogy Illocska és Ivándárda között megpihenjenek.”
[részlet a Válasz Online-interjúból]

- c) Miért éppen Antal ment időnként előre? Támaszd alá a válaszodat egy, a szemelvényből vett részlettel!

- d) Nevezd meg két különböző veszélyt, amellyel Antalnak számolnia kellett!

- ◆ e) Mit gondolsz, felnőtt emberként Antal mit tett volna másként a leírt helyzetben? Válaszodat indokold!

C) szemelvény – Segítség és emlékezet

A szabadságharcosok végül eljutottak a jugoszláv határhoz. Antal és az apja ezután hazafelé menet attól tartott, hogy letartóztatás vár rájuk a tettük miatt. Szerencsére nem keresték őket, és a történetekről hosszú ideig egymás között sem beszéltek.

[szerkesztett összefoglaló]

Antal erre így emlékezett vissza:

„Fél évvel azelőtt szedték fel az aknákat és a szögesdrótokat, úgyhogy világosan kivehető volt a határ. Kezdett világosodni. Apám előrement, hogy beszéljen a jugó határőrökkel. Megállapodtak, hogy szürkületkor átmehet a csapat, addigra hoznak teherautót. Egy feltételük volt: magyar területen kell letenniük az összes fegyvert, hogy tiszta kézzel menjenek át apám kíséretében. Ott dekkoltunk az erdőben egész nap.”

[részlet a Válasz Online-interjúból]

„Hogy aztán mi lett velük, nem tudom, soha nem tért vissza közülük senki hozzánk. Emlékszem, amikor a legutolsó ürge, aki a csapat szószólója volt, elköszönt tőlem, megölelt és azt mondta: ember lettél, kisöreg.”

[részlet a Válasz Online-interjúból]

f) Milyen megtorlástól tarthattak Antalék?

◆ g) Hogyan dolgozták fel családon belül a történeteket? Mire következtethetsz ebből?

◆ h) Válassz ki a szemelvényből egy ellenőrizendő részletet! Nevezd meg egy másik forrástípust, amellyel megpróbálnád ellenőrizni!

2. CSOPORTMUNKA – NÉGY SZEREP

Használjátok az alábbi szerepkártyákat és a bizonyítéklapot! Négy szerepet kell kiosztanotok: *nyomozó, térképész, riporter, döntéselemző*. Először mindenki a saját feladatán dolgozzon, utána közösen töltsétek ki a bizonyítéklapot!

A munka menete:

1. Minden csoporttag kap egy szerepkártyát.
2. Olvasd el a három rövid szemelvényt, utána oldd meg a saját kártyád feladatait!
3. Töltsétek ki közösen a bizonyítéklapot!
4. Zárásként tartsatok egy rövid szóbeli beszámolót!

Szerepkártyák

NYOMOZÓ

Mit állítanak a szemelvényekben?

Gyűjts három, a szemelvényekben ténylegesen szereplő állítást! Mindegyik mellé írd oda, hogy az A), a B) vagy a C) szemelvényből van!

7–8. évfolyamon: Jelölj egy következtetést, amelyet még ellenőrizni kell!

Kulcsmondat a beszámolóhoz: „A szemelvényben azt állítja Antal...” „Ezt viszont még ellenőriznénk...”

TÉRKÉPÉSZ

Merre és miért arra?

Jellemezd a bejárt terület földrajzi adottságait! Ezután írd két okot, amiért a helyismeret előnyt jelenthetett! Mely veszélyekkel kellett számolnia Antalnak az útja során? Sorolj fel annyit, amennyit csak tudsz! Használd a *Térképmellékletet* és a *Földrajzi atlaszodat* is!

Kulcsmondat: „A terep azért befolyásolta az útvonalat, mert...”

RIPORTER

Mit kérdeznél Antaltól?

5–6. évfolyam: Írj három kérdést, amelyet feltennél Antalnak!

7–8. évfolyam: Írj öt különböző kérdést, amelyet feltennél Antalnak!

Kulcsmondat: „A kérdésünk az lenne...”

DÖNTÉSELEMZŐ

Milyen lehetőségek között választhattak?

5–6. évfolyam: Mutass be egy döntési helyzetet! Írd le azt, ki döntött; milyen lehetőségek merülhettek fel; mit választott; mi volt a cél; mi volt a kockázat; mi lett a következmény! (Elemezheted a történetben szereplő családtagok, de a forradalmárok helyzetét is.)

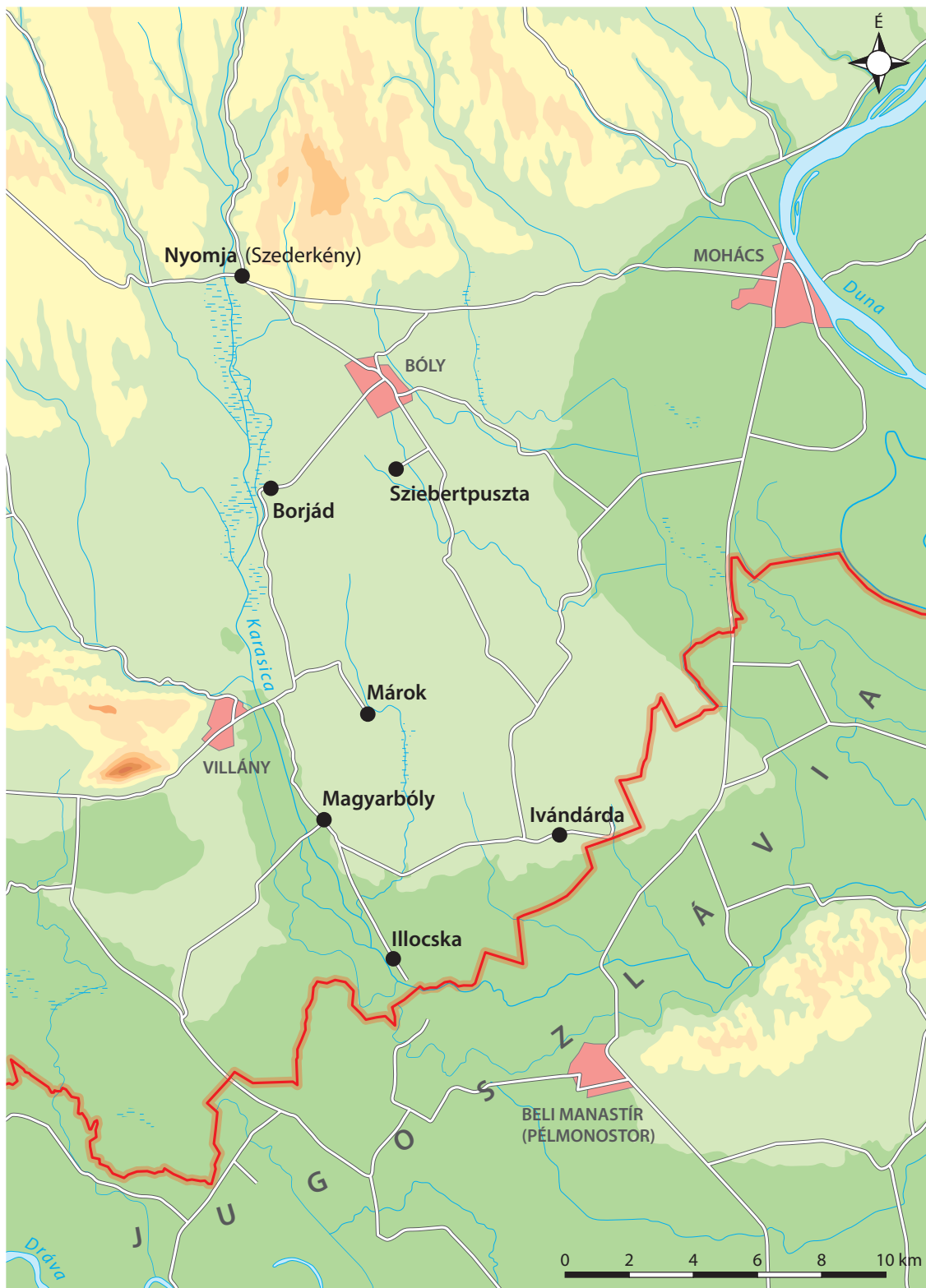
7–8. évfolyam: Mutass be két döntési helyzetet! Írd le azt, ki döntött; milyen lehetőségek merülhettek fel; mit választott; mi volt a cél; mi volt a kockázat; mi lett a következmény! (Elemezheted a történetben szereplő családtagok, de a forradalmárok helyzetét is.)

Kulcsmondat: „Ezt a döntést akkor érthetjük meg, ha figyelembe vesszük...”

Közös bizonyítéklap

Mit állítunk?	Válasz	Melyik szemelvény bizonyítja?
1. állítás		
2. állítás		
A terepviszonyok szerepe		
Egy döntés		
A legjobb riporterkérdés		
Amit még ellenőriznénk		

Térképmelléklet

(Készítette: OH Tankönyvfejlesztési Osztály / Térképadatok: OpenStreetMap (CC-BY-SA))

3. HAT TÁRGY EGY HÁTIZSÁKBAN

A szemelvényekben leírt novemberi, hosszú gyaloglás körülményei alapján válaszd ki azt a hat tárgyat, amelyeket mindenképpen magaddal vinnél! Rangsorold őket 1–6-ig, majd a három legfontosabbról írd egy-egy rövid indoklást!

víz ♦ kenyér/száraz élelem ♦ meleg kabát ♦ elemlámpa ♦ térkép ♦ elsősegélycsomag
♦ könyv ♦ játék ♦ fényképezőgép ♦ váltócipő ♦ takaró ♦ jegyzetfüzet

Választott tárgyak:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Indoklás:

1. _____
2. _____
3. _____

Kiadó: Oktatási és Gyermekügyi Minisztérium (OGYM)

Felelős kiadó: Lannert Judit oktatási és gyermekügyi miniszter

Szakmai koordináció / pedagógiai fejlesztés / szerkesztői munka: dr. Csapodi Csaba miniszteri biztos (OGYM) és dr. Szemethy Tamás főosztályvezető (OGYM Miniszteri Biztosi Titkárság)

Együttműködő partner: Kóródi Bence elnökhelyettes (Oktatási Hivatal Tartalomfejlesztési és Tankönyvkiadási Szakterület)

Kiadás éve: 2026

Szerzői jogi nyilatkozat: Minden jog fenntartva. A jelen pedagógiai segédanyag az 1956-os forradalom és szabadságharc 70. évfordulójára készült. A feladatok, a szövegek és a források kizárólag a közoktatási intézményekben megvalósuló ingyenes oktatási és megemlékezési célokat szolgálják, a forrás kötelező megjelölése mellett szabadon felhasználhatók. Kereskedelmi forgalomba nem hozhatók.

Forrásjegyzék:

A térkép forrása: Oktatási Hivatal (OH) hivatalos tankönyvi adatbázisa

Sashegyi Zsófia: „Ember lettél, kisöreg!...”. In: *Válasz Online*, 2025. február 25.

<https://www.valaszonline.hu/2025/02/25/kommunizmus-magyarorszag-1956-mecseki-lathatatlanok-markovics-antal-riport/>